

JOSE HERNANDEZ
MARTIN FIERRO

MARTIN FÈR

TRADUSSION PIEMONTÈISA

4ª EDISION

FRANCISCO M. TOSCO

Esta traducción del poema Martín Fierro, realizada con escasa técnica pero con mucho amor, lealtad y respeto, en homenaje a la memoria de mis queridos padres piemonteses, Teresa Scalenghe y Félix Tosco, la dedico a mis adorados nietitos argentinos, Carolina y Anastasio Mesa Tosco.

Con todo cariño les hago entrega de este testimonio de mi transitar por la vida.

EL ABUELO

Este libro se terminó de imprimir
en Octubre de 2006 en los
Talleres Gráficos de
LA OPINION, Lavalle 153
Rafaela (Santa Fe - Rep. Argentina)

JOSE HERNANDEZ

MARTIN FIERRO

MARTIN FÈR

TRADUSSION PIEMONTEISA

4ª Edission

(Arvedùà e Coregia)

Ilustrassion: JUAN ARANCIO

Prologo: CAVALIERI LUIS REBUFFO

Tradussion: FRANCISCO M. TOSCO

PROLOGO

Da la vnù dij piemontèis a l'Argentin-a a-i é sempre staje chi a parlava e coltiva la lenga d'cola region italian-a, da lì ch'a venta nen smaraviessè ch'a sia an cost pais ëd veri amant e studios an costi dì. E gnanca sburdissè che a Rafaela, pòst eminentement agrìcol, a-i sia chi a l'abia 'l corage d'intenté la tradussion dël mas-sin poema argentin Martin Fèr, përché a l'é na zòna popolà an gran part ëd piemont-èis, dij primi temp.

Costa tradussion dël imortal poema d'Hernández che an dà Fransèsch Tòsco a l'é na magnìfica contribussion ëd pi a la coltura piemontèisa an cost pais, andova "Martin Fèr" a l'é nen mach bin conossù, dësnò venerà. Èl travaj dël poeta rafaelin a fà possibil ai component ëd la coletività piemontèisa gòde d'soa letura an soa lenga, e anche conòsse un moment social argentin, quand a comensava la popolassion ëd sò teritòri con j'emigrant euròpej e 'd gent d'àutre part dël mond; moment che gau-cio e emigrant a cariavo con tut ël pèis ëd le conseguense dël fenòmeno ch'a vnìa a trasformé etnica e geogràficament costa part dël continent american.

Fransèsch Tòsco, poeta net e versificator amirévol a l'é rivaje a finì cost tra-vaj për sò gran conòssiment ëd la literatura gaucésca e campagnin-a, e sò perfet domini dla lenga piemontèisa, che sempre a l'ha parlà e usà 'nt ij sò travaj poétich-literari. Òm sincer e impegnos a l'ha vorsù buté an evidensa l'ampiessa e le possi-biltà dla lenga dij sò vej rivà a l'Argentin-a 'nt ël gròss ëd la valanca imigratòria dël sécol passà.

A publiché costa tradussion, a va con lòn l'idèja dla divulgassion fasend possi-bil sò conòssiment për mes ëd la lenga dla region subalpin-a 'ndoa a esisto 'd ver amant ëd la literatura argentin-a. Ma lassoma ch'a dija chiel come a l'é capità col afè d'soa presensa come tradutor dël "Martin Fèr".

"Mi dessendo 'd na famija s-cetament piemontèisa; pare e cé, tuti nativ da Can-diolo, provinsa d Turin. A mè pare a l'han portalo a l'Argentin-a quand a l'avìa pen-a eut ani d'età e mia mare a l'é vnùva vàire ani dòp. Mi son nà 'nt ël camp a des chilò-metri da Rafaela, e ai tre ani ij mè pare a l'han portame a Banderàlò, un paisòt ëd la provinsa d Bonesaire, dla part ëd la Pampa, na zòna ch'a l'avìa stàita bin popolà d'indio. An bele là i l'hai comensà a fé la scòla primaria, andoa squasi tuti ij mè com-pagn a j'ero fieuj d'autèntich criòggio, eusò parlé a l'era istess che col dij personagi d'Hernández. Come a mia ca 's parlava mach ël piemontèis, i l'hai amparà le doe lenghe e soe forme e manere, già da bin giovo.

"La mia passion a l'é stàita ël teatro, sempre a l'ha piasume recité. Già 'nt ij prim grad dla scòla, fasìo 'd cite poesie ch'a recitavo ant le feste d'fin dl'ann.

“Quand a cumpìo 15 ani, con ij mè pare soma ‘rtornà a Rafaela. Al l’ann dòp son intrà a fé teatro ant el Centro “Almas Bohemias”, e l’hai nen chità d’atué d’anlora, combin che mai i l’hai falo an forma professional. Tante vire dal senari ò a la fin ed na festa con ed camrade, recitava dè stròfe dël “Martin Fèr” traduvùe al piemontèis ch’a plasio tant, e la gent am jè arclamava sempre.

“Na vira che l’emissora L.T. 28 Radio Rafaela a l’ha ‘ncaminà a seurte a l’aria, i l’hai inissià l’audission piemontèisa titolà “Canson dël Piemont” che i l’hai fàit seurte pèr ses ani ‘d séguit tute le sman-e, con gran acetassion ed la popolassion e anche ‘d na granda region dl’a contorn.

“An costi programa ‘s recitavo stròfe dël “Martin Fèr”. Ma na vira che i son rivà a la stròfa 90°, i son trovame obligà a seguité a traduve. Così che scasi senza deme conta i l’hai finì la prima part formà da 395 stròfe. Entusiasmà e ancoragià da vaire poeta e amis, e dla diression ed la radio, i l’hai chità ‘d fé l’audission, ch’a l’era an pien andé, e im son dedicà durant tut n’ann a traduve, e parèj i l’hai podù deje tèrmin a la tradussion dël famos poema.

“Lòn a l’ha obligame a studié l’ortografia neuva che adess as dòvra an Piemont e sù ant l’Argentin-a, dovrand l’abondanta documentassion che ancheuj as dispon pèr amparela da bin.

“An quand a la tradussion chërdo nen d’avèj fàit na còsa assolutamente perfeta, ma lesend cost travaj a podran gusté ‘l poema tuti ij piemontèis e dessendent ed l’Argentin-a, dël Piemont e dij vaire pòst andova a-i son. Giust adess che la Federassion Mondial dle società piemontèise, a uniss ai coteran d’Euròpa, tuta Amèrica, Sud Africa e Australia, tuti lor a podran èstimé e giudiché ‘l valor dël pì grand poema argentin, original dël poeta José Hernández”.

Disoma ‘nlora che cost poema mondialment conossù, che sè comensasse a scrive an la tranquila Santa Ana do Livramento, arivarà adess, grassie al magnìfich travaj ed Tòsco, ai piemontèis e dessendent ch’a podran leslo an soa pròpia lenga. E peui l’è ‘n document ed pì an la coltura general, e fà possibil conòsse sò intent dè sbossé a grandi trass coj temp an costa part dël continent.

CAVALIERE LUIS REBUFFO

PRESENTACION

De un argentino descendiente de piemonteses.

Sin presumir de poeta
ni siquiera de cantor,
no más soy un traductor
de este poema estupendo,
con ello sólo pretendo
cumplimentar al autor.

Al traducirlo he querido
sin alardes superiores
aunque sí, con los errores
que me habrán de dispensar,
que se pudiera gustar
en lengua de mis mayores.

PRESENTASSION

Da n’ argentin dessendent ed piemontèis.

Presumo nen da poeta
e gnanca d’esse cantor,
i son mach un tradutor
ed cost poema stupend,
me travaj sol a pretend
complimenté l’aotor.

Al traduvlo i’hai vorsù
sensa vant superior
ben che si, con j’eror
ch’am l’avreve da dispensé,
ch’as podèissa ‘dcò gusté
an lenga dij mè magior.